

USA:s utrikesminister John Kerry och FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon möttes på klimatmötet i Paris på fredagen. FOTO: MANDEL NGAN/TT

Stridsfrågorna i slutskedet

SVÅRLÖST Fyra frågor dominerar när klimatförhandlingarna i Paris närmar sig slutskedet: hur varm jorden får bli, hur utsläppsambitionerna ska höjas, vem som ska göra vad – och vem som ska betala.

1 Hur mycket uppvärmning tål jorden?

Svaret på den frågan – som det formuleras i det senaste utkastet – är mötets överraskning. I förhandlingens slutfas lever fortfarande formuleringar om att den globala uppvärmningen bör begränsas till 1,5 grader.

Detta ses som en stor framgång för världens fattiga länder, framför allt många 6-nationer, som i årtal argumenterat starkt för ett 1,5-gradersmål. Framgången tillskrivs delvis det franska ordförandeskapet, som drivit frågan hårt. Enligt vissa spekulationer kan de fattiga länderna ha fått igenom detta genom att kompromissa med sina krav om formuleringar kring mänskliga rättigheter. De sistnämnda har försvagats ordentligt under förhandlingarnas gång.

Andra formuleringar som uppges ha åkt på stryk på grund av 1,5-gradersmålet är dem om att världen ska minska utsläppen av växthusgaser med 70–95 procent till 2050 mot 2010 – något ironiskt, då IPCC menar att utsläppsminskningar i den här tiden krävs för att 1,5-gradersmålet ska uppnås.

På fredagen var ytterst osäkert om 1,5-gradersformuleringarna skulle överleva natten mot lördag.

2 Hur ska ambitionerna höjas?

En annan stridsfråga är hur ofta världens länder ska åta sig att uppdatera sina utsläppsmål.

Inför klimatmötet i Paris har man haft en helt annan strategi än i tidigare klimatavtal, mer "knytkalas" än gemensamma krav. Alla länder får helt enkelt skicka in de bidrag som de anser att de maktar med.

Men löftena måste följas upp och skärpas för att världen åtminstone ska klara av 2-gradersmålet – för att inte tala om 1,5-gradersmålet.

Och i den text som länderna tog med sig in i nattens förhandlingar på fredagen fanns formuleringar om att detta ska ske vart femte år.

Samtidigt finns en skrivning om att världens länder ska summera sina ansträngningar igen 2019, för att kunna revidera eller bekräfta sina löften om utsläppsminskningar till 2020 när klimatavtalet som träffas här ska träda i kraft. 2023 ska nästa uppdatering ske, enligt det utkast som förhandlades under natten till lördagen.

Även detta är skrivningar som många är oroliga för att de skulle försvinna i förhandlingarna.

3 Vem ska göra vad?

Här har vi den nästan känsligaste frågan av dem alla, tillsammans med finansieringen. Under Parisförhandlingarnas första vecka varnade rent av G77 (en sammanslutning med låg- och medelinkomstländer) och Kina för att de rika ländernas inställning i frågan kunde stjälpa hela avtalet.

Stridsfrågan är lika enkel att förklara som svår att lösa. De rika länderna menar att världen har förändrats under de 23 år som gått sedan FN:s klimatkonvention skapades, där det fanns en tydlig uppdelning mellan i- och u-länder. Det betyder att fler länder nu borde ta på sig ledande roller i omställningen.

23 år har gått sedan FN:s klimatkonvention skapades.

Men vissa fattiga länder – som Sydafrika – anklagar dock de rika länderna, som ju faktiskt bär ansvaret för den allra största delen av växthusgaserna i atmosfären, för att försöka smita undan sitt ansvar. För att allt ska bli rättvist borde de få släppa ut lika mycket som i-länderna, menar man.

4 Vem ska betala?

Hela 186 länder har skickat in löften om utsläppsminskningar, så kallade INDC:er, inför och under klimatmötet. Men för många av världens fattigaste länder finns en avgörande fråga att ta itu med för att deras löften inte ska falla som korthus: finansieringen.

Här har världens rika länder redan lovat att bidra med 100 miljarder dollar till de fattigaste ländernas omställning. Men det är en summa som bedöms vara långt ifrån tillräcklig, bland andra av Indien. Samtidigt är många fattiga länder oroliga för att klimatinansieringen kommer att tas från det befintliga biståndet.

Men den stora striden rör om inte några fler än de traditionella i-länderna ska stå för notan för omställningen i de fattigaste länderna – något som bland andra Sverige, EU och USA driver hårt. Kina är ett exempel på ett sådant land. Saudiarabien är ett annat.

Under veckan har dock kraven på andra länder än "utvecklade länder" kraftigt försvagats. Nu står det att andra länder kan "på en frivillig och komplementär basis förse resurser till utvecklingsländer".

PETER ALESTIG

SvD.se ➔

"Allt man kan göra av olja kan man göra av trä"

Det menar LRF Skogsägarnas ordförande **Sven-Erik Hammar**.

Nytt på SvD.se

Välj hur du vill läsa mer:

Snabbt om
Allt om

SvD:s Jenny Stiernstedt och Peter Alestig rapporterar från klimatmötet i Paris.
SvD.se/om/klimatmotet-i-paris